

YÖNETİM SİSTEMLERİ PROSEDÜRÜ

ACIL DURUM YÖNETİM SİSTEMİ PROSEDÜRÜ(GENEL)

PROSEDÜR NO : İSG-PR-027
REVİZYON NO : 0
REVİZYON TARİHİ : 07.09.2021
SAYFA NO : 1 / 9

1. AMAC

Bu prosedür SASA Polyester Sanayi AŞ “Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğ” gerekliliğini sağlamak amacıyla; kuruluşta meydana gelmesi muhtemel kazaların çevreye olan etkilerini önlemek ve azaltmak için alınması gereken her türlü tedbir, izleme ve örnekleme faaliyetleri, kaza incelemesi kapsamında müdahale faaliyetlerinden çıkarılan dersler, kaza sonrası kirlenen alanların rehabilitasyonu dâhil müdahale organizasyonunu, kaynaklar ve müdahale operasyonlarının yönetilmesi için gerekli kuruluş içi acil durum yönetim merkezini, komuta yapısını, komuta araçlarını, kaynakları ve gerekli diğer personelin belirlenmesi ile ilgili yöntemleri içermektedir.

2. KAPSAM

Bu prosedür SASA Polyester Sanayi AŞ bünyesindeki tüm işletmeleri kapsamaktadır

3. GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLAR

3.1 Bu prosedürün uygulanmasından tüm çalışanlar sorumludur. İlgili sorumlular yaptıkları işlerin prosedürlere SİT'lere ve İş güvenliği, Çevre ve sağlık kurallarına uygun olarak yürütülmesinden sorumludurlar. İlaveten her ilgilinin sorumluluğu aşağıdaki gibidir:

3.2 Genel Müdür/ Genel Müdür Yardımcıları: İşyeri genelinde acil durumlara müdahale edilebilmesi için gerekli kaynakların sağlanmasından sorumludurlar.

3.3 Grup Müdürü /Yöneticileri/Sorumluları/Uzmanları: Kendi sorumluluk alanındaki her türlü gerçekçi acil durumun düşünüldüğünden ve ilgili yazılı prosedür/talimatların bulunduğundan emin olmaktan, kendi bölümlerinde çalışanların, acil durum prosedüründe geçerli hususları bilmelerini, uygulamalarını sağlamaktan ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenerek giderilmesinden sorumludurlar.

3.4 İşletme/Birim Uzmanı: Olası bir acil durumda, departman uzmanları, yöneticileri ve Grup Müdürleri gelinceye kadar, sorumlu oldukları ünitelerde talimatlara göre müdahale işini yürütmekten sorumludurlar.

3.5 İş Güvenliği Birim Yöneticisi/Uzmanı: SASA İşyerlerindeki her türlü olası acil durumun belirlendiğinden, düşünüldüğünden ve başa çıkmakta kullanılacak yazılı prosedürlerin hazırlandığından emin olmaktan. Acil Durum Hazırlık konuları ve standartları ile ilgili tavsiyelerde bulunmaktan. SASA işyerlerindeki acil durum tatbikatlarının planlamasına destek vermekten sorumludurlar.

3.6 Koruma Güvenlik ve İdari İşler Müdürü / Güvenlik Vardiya Amirleri: Acil durum müdahale ekiplerine lojistik destek sağlamaktan, kapı ve saha güvenliğini sağlamaktan, ilgilileri olaydan haberdar etmekten, gerektiğinde iç ve dış yardımları sağlamaktan, tahliye işlemleri ve acil çağrı merkezlerinin (112) aranmasından, sorumludurlar. Olası bir acil durumda, Koruma Güvenlik ve İdari İşler Müdürü olay yerine ulaşıncaya kadar, Güvenlik Vardiya Amirleri söz konusu faaliyetlerden sorumludur.

YÖNETİM SİSTEMLERİ PROSEDÜRÜ

ACİL DURUM YÖNETİM SİSTEMİ PROSEDÜRÜ(GENEL)

PROSEDÜR NO	: İSG-PR-027
REVİZYON NO	: 0
REVİZYON TARİHİ	: 07.09.2021
SAYFA NO	: 2 / 9

4. TANIMLAR VE KISALTMALAR

- 4.1 GENEL MÜDÜR:** Büyük acil durum esnasında kazanın site içi ve dışı etkilerinin sağlıklı olarak yönetilebilmesi için toplanan AKM'ye / ADYM destek veren üyelerin yöneticisidir.
- 4.2 GENEL MÜDÜR YARDIMCISI:** Genel müdürün olmadığı durumlarda büyük acil durum esnasında kazanın site içi ve dışı etkilerinin sağlıklı olarak yönetilebilmesi için toplanan AKM'ye destek veren üyelerin yöneticisidir.
- 4.3 ACİL DURUM YÖNETİCİSİ (ADY):** AKM'ye / ADYM en kısa sürede, doğru bilgi vermekten, yangınla ilgili ihtiyaçları belirlemekten, acil duruma zamanında, hızlı ve etkili olarak müdahale etmek ve kendi sorumluluk alanı içinde gerekli planlamaları ve hazırlıkları yapmak, yaptırmak, imkân ve kaynakları geliştirmek ve acil durum organizasyonunun sorumlusu olarak müdahale faaliyetlerini yürütmekle görevli kişidir. Normal olarak acil durum olan işletmenin Grup Müdürleri / İşletme Müdürü olacaktır.
- 4.4 ACİL DURUM İLK MÜDAHALE YÖNETİCİSİ / OLAY YERİ KOORDİNATÖRÜ (OYK):** Acil Durum Yöneticisi tarafından olay yerindeki müdahale ekiplerini koordine etmek ve yönetmek üzere görevlendirilen kişidir. Normal olarak kazanın olduğu işletmenin Vardiya Uzmanıdır veya acil durum esnasında işletmede bulunması halinde İşletme Saha Yöneticisidir. Olayda kaza yönetimi sağlar ve Sasa itfaiye ve revir çalışanları yanı sıra dışarıdan gelen Acil Durum servisleri ile çalışmaktan sorumludur.
- 4.5 ADME / Hizmet Grubu&İYE:** Acil Durum Müdahale Ekibi&İlk Yardım Ekibi
- 4.6 İŞ GÜVENLİĞİ YÖNETİCİSİ:** Büyük acil durum esnasında, kazanın site içi ve dışı etkilerinin sağlıklı olarak yönetilebilmesi için toplanan AKM'ye / ADYM'ye destek veren üyelerden biridir.
- 4.7 ACİL DURUM HAZIRLIK VE TOPLUMU BİLGİLENDİRME SORUMLUSU:** İnsan kaynakları yöneticisi
- 4.8 ACİL DURUM KONTROL / YÖNETİM MERKEZİ DESTEK EKİBİ:** Büyük Acil Durum olan sitede Acil Durum Kontrol / Yönetim Merkezi'nde özel destek veren ekiptir.
- 4.9 BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZA:** Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik kapsamındaki herhangi bir kuruluşun işletilmesi esnasında, kontrolsüz gelişmelerden kaynaklanan ve kuruluş içinde veya dışında insan ve/veya çevre sağlığı için anında veya daha sonra ciddi tehlikeye yol açabilen bir veya birden fazla tehlikeli maddenin sebep olduğu büyük bir yayılım, yangın veya patlama olayıdır.

5. YÖNTEM/PROSEDÜR

Genel:

Acil Durum Yönetim Sistemi (ADYS) SASA'da acil durumun yönetilmesine yardımcı olacak; tehlikeli maddelerin ve proses(ler)in bulunduğu yerlerin gösterildiği haritalar ve planlar, proses güvenliği sistemleri ve ekipmanları hakkında bilgi, çevreye duyarlı alanlar ve diğer bilgi ve belgelere sahadaki elemanların

YÖNETİM SİSTEMLERİ PROSEDÜRÜ

ACIL DURUM YÖNETİM SİSTEMİ PROSEDÜRÜ(GENEL)

PROSEDÜR NO	: İSG-PR-027
REVİZYON NO	: 0
REVİZYON TARİHİ	: 07.09.2021
SAYFA NO	: 3 / 9

kolay erişimini sağlayacak şekilde kurulmuştur. Dahili acil durum planı kapsamında acil durumların yönetimi, aşağıdaki aşamalardan oluşmakta ve birbirlerini takip eden süreçleri içermektedir;

- Hazırlıklı Olma (Acil durum Öncesi): Düzenlemeler ve tüm gerekli kaynakların acil durumları önlemek için seferber edilmesidir.
- Müdahale (Acil Durum Anında): Acil durum meydana geldikten hemen sonra etkilerinin en aza indirilmesi için yapılan faaliyetlerdir.
- Büyük Endüstriyel Kaza Sonrası Faaliyetler (Acil Durum Sonrası): Tesislerin mümkün olduğunca kısa sürede yenilenmesi, iş devamlılığı ve maruz kalan topluluğun bu durumu çabuk atlatması için düzenlemeler yapılması faaliyetleridir. İyileştirme çalışmaları, büyük endüstriyel kazadan kaynaklanan zararın miktarı ile insanlara veya çevreye olan kalıcı zararın seviyesi ile orantılı olarak yapılmaktadır.

5.1. Hazırlıklı Olma

Dahili Acil Durum Planlarının hazırlanması, tesislerin acil durum öncesi çalışmaları, büyük endüstriyel kazaya müdahale senaryoları oluşturulması (acil durumların belirlenmesi kriterleri), müdahale için kaynaklar ve organizasyon belirlenmesi, alarm ve ikaz sistem kanallarının belirlenmesi, tahliye yolları ve toplanma noktalarının (güvenli alanların) tespiti, acil durumlar için eğitimlerin planlanması ve büyük kaza senaryoları bazlı tatbikatların planlanmasını tanımlayan süreçtir.

5.1.1. Büyük endüstriyel kazaya müdahale senaryolarının belirlenmesi

Büyük Kaza Senaryo Dokümanında oluşturulmuş her bir senaryo için; acil durum müdahale ve dokümanlarının hazırlanması yöntemlerini belirtmek amacı ile “Büyük Endüstriyel Kazaya Müdahale Senaryolarının Belirlenmesi Prosedürü” ve her bir senaryo için Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğinin Ek-4’ünde yer alan Senaryo Bazında Acil Durum Müdahale Formları (SBADMF) hazırlanmıştır.

5.1.2. Büyük endüstriyel kazaya müdahale için kaynaklar ve organizasyon

Büyük endüstriyel kazaya müdahaleye hazırlıklı olmak için terminalde acil müdahale organizasyonu, büyük endüstriyel kazaya müdahale edecek hizmet gruplarının görevleri, acil durum yöneticisi ve olay koordinatörü ile diğer personelden oluşan komuta zincirinin oluşturulması ve komuta zincirinde görev alacak personelin görevleri, müdahale organizasyonunun mesai saatleri dışında da etkin müdahale edebilmesi için ilave tedbirler, iç ve dış kaynaklarla iletişim usulleri “Acil Durum Prosedürü” nde belirtilmektedir.

Müdahale edecek kişilerin, olay yerine en kısa sürede ulaşabilmesi planlanmaktadır. Müdahaleye gelecek kişiler bireysel araçlarla, bireysel aracı olmayan personel ticari taksi ile gelecektir.

5.1.2.1. Kuruluş Sınırları Dışında Acil Durum Koordinasyonu

Dış kaynak genellikle kazanın etkilerinin azaltılması aşamasında gerekmektedir. Örneğin itfaiyenin uzaktan soğutma mı yapacağı, doğrudan söndürmeye mi katılacağı gibi sorulara, acil durum yöneticisi ya da olay yeri koordinatörü karar verebilmektedir. Tesisi bilmeyen dış kuruluşlar, yapacakları müdahale ile tesise zarar verebilir. Bu nedenle müdahalenin koordinasyonu AFAD ya da itfaiye birimlerine geçse bile acil durum yöneticisi müdahale kararlarında etkili olmaktadır. Müdahaleye yönelik ortak kararlar sonrası da işletmenin acil durum kontrol / yönetim merkezi destek ekibi olayları yakından izleyerek daha sonra alınacak kararlara da müdahil olmaktadır.

Yeterli imkân ve kabiliyeti olan dış kaynağın ekip liderine, işletmenin müdahale ekipmanlarının yerlerinin de gösterildiği yerleşim planı verilmekte, acil durum yöneticisi ile birlikte çalışmaları sağlanmaktadır. Müdahale edilecek yer sayısı çoksa, dış kaynağa bağımsız olarak müdahale edeceği yer(ler) gösterilmektedir. Yani dış kaynak ile işletmenin hizmet grupları farklı yerlere müdahale

YÖNETİM SİSTEMLERİ PROSEDÜRÜ

ACIL DURUM YÖNETİM SİSTEMİ PROSEDÜRÜ(GENEL)

PROSEDÜR NO	: İSG-PR-027
REVİZYON NO	: 0
REVİZYON TARİHİ	: 07.09.2021
SAYFA NO	: 4 / 9

ederken, sürekli iletişim halinde olmaktadır. Çalışmanın olmadığı zamanda olabilecek büyük endüstriyel kazaya müdahale için gelen dış kaynağa verilmek üzere işletmenin yerleşim planı vardiya güvenlik amirinde olmalıdır. Yerleşim planında işletmenin müdahale ekipman ve kaynaklarının yerleri de bulunmalıdır. İlgili bilgiler “Acil Durum Prosedürü”nde belirtilmektedir.

5.1.2.2. Müdahale Kaynaklarının Belirlenmesi, Yeterliliği ve Kontrolleri

Ayrıca büyük endüstriyel kazaya müdahale faaliyetlerinde kullanılacak iç ve dış kaynakların belirlenmesi, yeterliliğinin tespiti, karşılıklı yardım anlaşmaları yapılan komşu kuruluşlarda bulunan kaynaklar ve işletmeciler tarafından herhangi bir yerden getirilebilen kaynakların ve acil müdahale amacıyla kullanılacak malzeme ve ekipmanların belirlenmesi amacı ile “Acil Durum Kaynaklarının Yeterliliği Prosedürü” hazırlanmıştır.

Acil müdahale amacıyla kullanılacak malzeme ve ekipmanların kullanıma hazır halde bulundurulması, bakımı, denetimi, kontrolü ve test edilmesi için usul ve esaslar “Acil Durdurma Sistemleri ve Acil Müdahale Ekipmanlarının Bakım Talimatı” nda detaylı olarak belirtilmektedir.

5.1.3. Alarm ve İkaz Sistem ve Kanalları

Büyük endüstriyel kaza veya doğası nedeniyle büyük bir kazaya yol açması beklenen kontrol dışı olayların erken algılanması ve ilgili personelin ikaz edilmesi için gerekli sistemler kurulmuş ve işletilmesi sağlanmaktadır.

Tehlike ikaz ve alarmlarının duyurulması için dâhili ve harici uyarıları gerçekleştirecek sistemlerin, farklı acil durumlar ile diğer gerekli uyarıları sağlayacak cihazların (yanıp sönen ışık, farklı frekans ve tonlarda siren sesi, sözlü anons gibi); konumlarının (uyarıları hedef kitlelere iletebilecek etkinlik açısından), muhtemel arıza durumlarında kullanılacak yedek uyarı sistemlerinin yeterliliği göz önüne alınarak belirlenmektedir.

SASA sesli ve ışıklı alarmlar, yalnızca acil durumlar için kullanılmaktadır. Anonslar (sözlü uyarılar) ise acil durum anonsları öncelikli, gerektiğinde otomatik olarak diğer kullanım amaçlarını devre dışı bırakmak şartıyla, başka amaçlar için de kullanılabilir. Acil anons sistemi hoparlörü olan alanlara ayrıca siren sistemi konulması gerekmektedir[8]. Tesislerde anons sistemi tüm tesisi kapsamaktadır fakat siren sistemi de ek olarak bulunmaktadır.

SASA büyük endüstriyel kazaya ilişkin alarm sesi, kolaylıkla tanınabilmekte ve diğer sesli sinyaller ile ortamdaki seslerden açıkça ayırt edilebilmektedir[22]. Bununla birlikte tahliye sesi sürekli / aralıksız olmaktadır[22].

Değişken frekanslı sinyal, sabit frekanslı sinyale göre daha tehlikeli bir durumu ya da daha acil olarak yapılması gereken eylemi bildirmektedir. Işıklı alarmlarda da aynı kural geçerlidir[22].

Büyük endüstriyel kazayı bildiren yanıp sönen ışıklı işaretler; gözlem altında tutulmakta olup yedek lambaları bulundurulmaktadır[22].

Komşu kuruluşlar ve halkta paniğe neden olmaması için tatbikatlarda çalıştırılacak alarm sistemi seslerinin bilgilendirmesi önceden yapılmaktadır[4].

Ayrıca kuruluş dışına yapılacak ikazlar ile sosyal medyanın kullanılma gerekliliği acil durum hazırlık ve toplumu bilgilendirme sorumlusu / haberleşme hizmet grubu lideri tarafından değerlendirilmektedir. Değişimin yönetimi kapsamında gerektiğinde yalnızca değişiklik yapılan yerlerde yeniden yaptırılmalıdır.

Örneğin ortam gürültüsü artan birimde, alarm sesinin düzeyinin artırılması gerekecek ya da yeni eklenen birime alarmın yeterli düzeyde ulaşıp ulaşmadığı yeniden yapılacak ölçümle belirlenecektir. SASA acil durumu belirleyen algılayıcıların tipi, yeri ile sayısının uygunluğu “Algılama Sistemi Değerlendirme Raporunda bulunmakta olup algılayıcıların kalibrasyon sıklığının yeterliliği değerlendirilmektedir[20].

YÖNETİM SİSTEMLERİ PROSEDÜRÜ

ACIL DURUM YÖNETİM SİSTEMİ PROSEDÜRÜ(GENEL)

PROSEDÜR NO	: İSG-PR-027
REVİZYON NO	: 0
REVİZYON TARİHİ	: 07.09.2021
SAYFA NO	: 5 / 9

Acil durumlarda tehlike ikaz ve ihbarlarının/alarmların duyurulmasını sağlayan uyarı sistemleri aşağıdaki gereklilikleri karşılamaktadır[4];

- SASA, tesis içi ve tesis dışı uyarıları gerçekleştirecek uyarı sistemlerine sahip,
 - Uyarı sistemleri farklı acil durumlar ile diğer gerekli uyarıları sağlayacak cihazlara sahip olup tesislerde yangın durumlarında kesikli ses , patlama ve toksik yayılım düz ses ilave anons sistemi ile yapılabilmekte ayrıca sesli ikaz yapılabilmektedir ,
 - Cihazların konumu, uyarıları hedef kitlelere iletebilecek etkinlikte,
 - Muhtemel arıza durumlarında kullanılacak yedek uyarı sistemleri bulunmaktadır.
- Gelen ikaz-alarm ile birlikte BKSD ile belirlenmiş olan her senaryo için hazırlanmış olan SBADMF'lerde müdahale adımları belirlenmiştir.

5.1.4. Tahliye Yolları, Toplanma Noktaları, Acil Durum Yönetim Merkezi (Acil Durumlarda Güvenli Alanlar)

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğe[15] göre; güvenli yer tanımı; acil durumların olumsuz sonuçlarından çalışanların etkilenmeyeceği mesafede veya korunakta belirlenmiş yer olarak verilmektedir.

SASA sınırlarının içi acil durum yönetim merkezinin (ve yedeğinin) yeri ve yapısı, tesisin büyüklüğü ve büyük kaza senaryolarının gereklerine göre belirlenmektedir. İdeal olarak acil durum yönetim merkezi; kaza senaryoları temelinde kuruluştta meydana gelebilecek büyük endüstriyel kazaların sonuçlarından etkilenmeyecek bir yerde seçilmektedir. Dolayısıyla acil durum yönetim merkezi güvenli alanlar içinde bulunmaktadır.

Acil durum yönetim merkezi olarak bağımsız bir bölüm ya da gerektiğinde bu amaçla kullanılabilir var olan ofisler seçilebilmektedir. Acil durum yönetim merkezi kuruluş içerisinde kolayca erişilebilir bir yerde olmalıdır[4].ADYS ve Dahili Acil Durum planı kapsamında acil durumun yönetilmesine yardımcı olacak şekilde;

- a) Tehlikeli maddeler ve zararlılık kategorileri, bunların bulunduğu yerler,
- b) Haritalar (termal radyasyon, toksik gaz yayılım, patlama etki alanı haritaları, vb) ve planlar (vaziyet planları, patlayıcı ortamları gösterir planlar vb),
- c) Güvenlik sistemleri ve ekipmanları (Algılama, alarm, söndürme, soğutma sistemleri ile kurtarma ekipmanları) hakkında bilgi içermektedir.
- ç) İşletme yakınındaki akarsu, göl, orman vb. çevreye duyarlı alanlar bulunmamaktadır.

Acil durum yönetim merkezinde ihtiyaç duyulan iletişim ekipmanları, ihbar ve ikaz sistemleri Dahili Acil Durum Planı'nda bulunmaktadır. Acil durum yönetim merkezi ile diğer önemli acil durum yönetim araçları olan toplanma noktaları, tahliye yolları, sığınaklar yayılım, patlama, yangın etki alanlarının "Güvenli Alanlar ile Yangına Müdahale Yeterliliğinin Belirlenmesi" çalışmasına göre kontrol edilmiş, güvenli alanlar içinde olduğu tespit edilmiştir.

Mevzuata göre söz konusu yerler, acil durumların olumsuz sonuçlarından çalışanların etkilenmeyeceği mesafede veya korunakta olmak zorundadır.

Bu mesafe, hesaplanarak ya da modellenerek bulunmuştur. Bir tesiste hem yangın hem patlama hem de toksik yayılım olma ihtimali varsa bu üç olayın etki alanları güvensizdir. Bu üç olayın etki alanları hesaplanarak ya da modellenerek bulunur.

Söz konusu yerler bu üç etki alanının da dışında olmak zorundadır.

Acil kaçış yolu, yangının termal radyasyon etki alanı olması durumunda alternatif kaçış yollarına yönlendirilmesi gerekecektir.

Toplanma noktaları, güvenli alanlar içerisinden seçilmiş olup ziyaretçiler dahil herkesin görebileceği yerlerde vaziyet planında işaretlenerek kolaylıkla görülebilecek yerlere asılmıştır.

Büyük endüstriyel kazaların meydana gelmesi durumunda hızlı ve etkin tahliyenin sağlanması ve can kurtarma için;

YÖNETİM SİSTEMLERİ PROSEDÜRÜ

ACIL DURUM YÖNETİM SİSTEMİ PROSEDÜRÜ(GENEL)

PROSEDÜR NO	: İSG-PR-027
REVİZYON NO	: 0
REVİZYON TARİHİ	: 07.09.2021
SAYFA NO	: 6 / 9

- Tahliye yollarının belirlenmesi, bunların gece aydınlatılmasının sağlanması ve vaziyet planına işlenmesi,
- Toplanma noktalarının belirlenmesi, bunların gece aydınlatılmasının sağlanması ve vaziyet planına işlenmesi,
- Sığınakların veya korunaklı alanların belirlenmesi ve vaziyet planına işlenmesi,
- Acil kaçış yollarının, varsa yangın pompa ve jeneratörlerin yerlerinin, çevre hidrantlarının, yangın dolaplarının, su deposunun yerinin, itfaiye su alma ve verme ağzlarının vaziyet planına işlenmesi,
- Tahliye edilemeyen kişilerin kurtarılması için arama ve kurtarma ekibi oluşturulması,
- Yukarıdaki tedbirlerin etkin uygulanması için prosedürler ile görev ve sorumlulukların belirlenmesi sağlanmıştır.

5.1.5. Eğitim

Güvenlik Yönetim Sistemi ve Dahili Acil Durum Planı uygulamalarına yönelik eğitim ihtiyaçlarının tespiti için mevcut eğitim seviyesinin durumunun tespiti, personelin görevleri ve büyük endüstriyel kazalara hazırlıklı olmak için ulaşılabilecek eğitim seviyesi belirlenerek ve mevcut durum ile ulaşılabilecek eğitim seviyesi arasındaki farkları ortaya koyarak eğitim ihtiyaçları değerlendirilmektedir. Bu ihtiyaç analizi endüstriyel kazalara müdahale için hazırlanmış organizasyon şemasındaki her bir ekibin görevleri dikkate alınarak uygulamaya yönelik yapılmaktadır. Genel olarak eğitim ihtiyaç analizi "Personel İşe Alma - Eğitim ve Gelişim Prosedürü"nde belirtilmiştir. Eğitim ihtiyaçları tespit edildikten sonra yıllık olarak Eğitim Planı hazırlanmaktadır. Dâhili Acil Durum Planı kapsamında hizmet gruplarının alması gereken eğitimler ve içeriği SHE-PR-002 Acil Durum Prosedürü'nde bulunmaktadır.

5.1.6. Performansın İzlenmesi

"GYS, İSG ve Çevre Performans İzleme ve Ölçme Prosedürü" ne göre 5. unsur kapsamında Dahili Acil Durum Planı ile ilgili olarak;

- İç kaynakların her zaman müdahaleye ya da kullanıma hazır olması,
- Dış kaynakların müdahale operasyonları için kuruluş içi erişiminin sağlanması ve
- Kullanım süreleri dolmuş kaynakların yenilenmesi ve tüketilen kaynakların tamamlanmasına ilişkin somut ve ölçülebilir performans göstergeleri (ilgili kayıt no) belirlenmektedir. Belirlenen göstergeler tanımlanan periyotlarla yeniden gözden geçirilmekte ve belirlenen hedeflerle uyum sağlanamaması durumunda düzeltici çalışmalar yapılmaktadır.

5.1.7. Dâhili Acil Durum Planının Gözden Geçirilmesi ve Güncellenmesi

DADP'nin gözden geçirilmesi ile güncellenmesi, işletmeden acil durum yönetim sistemine kesintisiz bilgi akışı olmasına bağlıdır. Değişimin Yönetimi kapsamında yapılan risk değerlendirmesi çalışmalarına, acil durum yöneticisi ya da görevlendireceği kişi de katılmaktadır. Dâhili acil durum planı aşağıdakilerin gerçekleşmesi durumunda gözden geçirilmekte ve olabildiğince kısa sürede kısmen ya da tamamen güncellenmektedir[4].

- Kuruluşun faaliyetlerinden kaynaklanan dâhili acil durum planını etkileyecek tüm değişiklikler,
- Planın icrası ile ilgili olarak acil hizmet birimlerindeki herhangi bir değişiklik,
- Yeni ve daha etkin müdahale yöntemlerinin geliştirilmesi,
- Çalışanlar ve alt işveren çalışanları ile ilgili planı etkileyebilecek önemli değişiklikler,
- Kuruluş içerisinde veya başka bir kuruluştaki meydana gelmiş büyük endüstriyel kazalar ve/veya ramak kala olaylardan çıkarılan derslerin gerektirdiği değişiklikler,
- Tatbikatlardan çıkarılan dersler,
- Güvenlik yönetim sistemindeki değişiklik ya da gelişmelerden doğan gereklilikler,
- İç tetkik ve resmi denetim sonuçları,

YÖNETİM SİSTEMLERİ PROSEDÜRÜ

ACIL DURUM YÖNETİM SİSTEMİ PROSEDÜRÜ(GENEL)

PROSEDÜR NO	: İSG-PR-027
REVİZYON NO	: 0
REVİZYON TARİHİ	: 07.09.2021
SAYFA NO	: 7 / 9

ğ) Ekleme ya da değişiklik yapılarak, büyük kaza senaryo dokümanının güncellenmesi,

h) İşyeri dışından kaynaklanan ve işyerini etkileyebilecek yeni bir tehlikenin ortaya çıkması,

ı) Yukarıdakilerden hiçbiri olmasa bile üç yılı aşmayan aralıklarla dâhili acil durum planı gözden geçirilir, gerekirse güncellenir.

Aşağıdakilerin gerçekleşmesi durumunda da Değişim Yönetimi kapsamında dâhili acil durum planında değişiklik yapılması gerekebilir:

- Organizasyon ve personel değişiklikleri,

- Proses değişiklikleri,

- Tehlikeli maddede, depolama kapasitesinde ve şekillerinde yapılacak değişiklikler,

- Ekipman değişiklikleri,

- Güvenlik bilgi formları, ekipmanların güvenlikle ilgili sertifikasyonları gibi güvenlik ile ilgili belgelerdeki değişiklikler,

- Çevresel koşullara bağlı değişiklikler.

Gözden geçirme ve güncellenmenin etkin olabilmesi için kilit paydaşlarla da istişarede bulunulur. Dâhili acil durum planının uygulanmasında aksayan durumlar tespit edilirse, kök nedeni bulunarak uygunsuzluğun tekrarını önlemek için çalışmalar ile düzeltmeler yapılır.

5.2. (Acil Durum Anında) Müdahale

Kuruluştaki büyük bir kaza veya niteliği itibari ile büyük bir kazaya yol açması beklenebilecek kontrolsüz bir olay meydana geldiği zaman, Dahili Acil Durum Planı gecikmeksizin uygulanmaktadır.

Her bir büyük kaza senaryosuna müdahale aşamaları; senaryo bazlı olarak sorumlu hizmet grupları, senaryoların bulunduğu noktalara yakın toplanma noktaları, tesisin yerleşkesine göre KKD'lerin bulunduğu noktalar, gerekli bilgiler Dahili Acil Durum Planı'nın eki olan SBADF'lerde belirlenmiştir. Acil müdahale imkân ve kabiliyetlerinin yetersiz kaldığı veya kalacağı değerlendirilip il afet müdahale planı uygulanıncaya kadar dâhili acil durum planı uygulanmaya devam edilmektedir. Örneğin söndürmede kullanılan su yetmemiş, yangın suyu pompası bozulmuş yedeği yetersiz kalmış, yangın suyu boru hatları patlamış, kontamine yangın suları yakındaki ırmağa karışmaya başlamış, toksik gazın yayılım alanı kuruluş sınırlarını aşmış, patlama sonucunda yıkıntı altında çok sayıda çalışan kalmış olabilir. Buna göre il afet müdahale planı kapsamında bir müdahale organizasyonuna geçildiğinde, dahili acil durum planı müdahale organizasyonu birimleri, il afet müdahale planı organizasyonuna göre faaliyetlerine devam eder.

İskenderun'da kıyı ve/veya deniz kirliliği meydana gelmesi veya olasılığının öngörülmesi durumunda, sadece kıyı ve/veya deniz kirliliği olaylarına müdahale faaliyetleri Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtilen 3/3/2005 tarihli ve 5312 sayılı Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun kapsamında hazırlanan Kıyı Tesisi Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planına göre icra edilmektedir.

5.3. Büyük Endüstriyel Kaza Öncesi ve Sonrası Faaliyetler

Kuruluş dışındaki doğal ortam, doğrudan büyük endüstriyel kazadan ve/veya dolaylı olarak acil müdahaleden zarar görebilir:

Kuruluştaki çıkacak yangın, çevresindeki ormana ya da ağaçlık alana sıçrayabilir. Söndürme için kullanılan suyun kontamine olması kaçınılmazdır. Kontamine yangın suyu yakındaki akarsu / göle karışarak doğal hayatı yok edebilir.

Bu gibi geri dönüşü olmayan durumlarda temizleme ile yitirilenler yerine getirilemez. Burada söz konusu olan temizlik yüzeysel olmayan derinlemesine temizliktir. Tek yapılması gereken kirlenen toprağın atılıp, yerine temiz toprağın serilmesi değildir.

Büyük endüstriyel kaza sonrası çevrenin ve kuruluşun temizlenmesi ile iyileştirilmesi çalışmaları, insanlara veya çevreye olan kalıcı zararın seviyesi ile orantılı olarak SASA tarafından yapılır.

YÖNETİM SİSTEMLERİ PROSEDÜRÜ

ACIL DURUM YÖNETİM SİSTEMİ PROSEDÜRÜ(GENEL)

PROSEDÜR NO	: İSG-PR-027
REVİZYON NO	: 0
REVİZYON TARİHİ	: 07.09.2021
SAYFA NO	: 8 / 9

5.3.1. Tedbir

Büyük endüstriyel kazadan etkilenebilecek çevre ile alınması gereken önlemler de DADP belirlenmiştir. Örneğin; kontamine yangın suyunun akarsu / göl / denize karışması önlenmeli, yangının termal radyasyonunun yakındaki ağaçlık alana ulaşmaması için su perdesi vb. önlemler planlanmalı, gerçekleştirilmelidir. Aşırı yağış / selin depodaki kimyasalları sürüklemesi engellenmelidir.

5.3.2. İzleme ve Örneklemeye

Çevreye verilebilecek zararın boyutunun belirlenebilmesi için doğal çevrenin kaza öncesi özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir.

SASA çevresindeki doğal dokunun (hava, su, toprak, canlılar gibi) özellikleri örneklemeye ile belirlenmelidir. Örneklemeye yapılacak yerlerin sınırları, yayılım (termal, toksik vb.) ile sınırlı olmalıdır. Dolayısıyla kazadan etkilenmeyecek alanların dokusunun izlenmesine gerek yoktur.

SASA çevresinde kazadan etkilenebilecek doğal dokunun örneklemeye ile belirlenmesi, gerektiğinde örneklemenin yenilenecek doğal dokudaki değişiklikler de izlenmelidir. Bu değişikliklerin nedeni araştırılmalıdır.

5.3.3. Büyük endüstriyel kaza sonrası inceleme

Acil durumun sona ermesinin ilan edilmesinden sonra; olay yeri koordinatörü ve kuruluş içi acil durum yönetim merkezi iş birliği halinde büyük endüstriyel kazaya ilişkin tüm verileri toplar, değerlendirir, rapor hazırlar ve kayıt altında tutar.

Bu raporda yapılan inceleme sonucunda müdahale faaliyetlerindeki eksiklikler belirtilir.

5.3.4. Büyük endüstriyel kaza sonrası iyileştirme ve temizleme

Acil durumun sona erdiği ilan edilip, kuruluş güvenli hale alınır alınmaz ilgili tüm verilerin toplanmasının ardından, acil durum ya da ramak kala olaylarından etkilenen alanlar temizlenerek rehabilite edilmesini sağlanmaktadır.

5.3.4.1 Büyük endüstriyel kaza sonrası kirlenen alanların rehabilitasyonunun organizasyonu

SASA kazanın çevre üzerinde dolaylı, gecikmeli, geçici, kalıcı etkileri olabileceği de göz önüne alınmaktadır. Kaza ortamındaki kirlilik kaynağı kaçakları; durdurmak, azaltmak, toplamak, işlemek için alınacak önlemler belirlenmektedir. İşletme içi ile dışında kirlenen, tahrip olan tüm unsurlar belirlenmektedir. Öncelikle kontamine suyun (yangın vb.); evsel atık su kanallarına, yeraltı sularına, yakındaki akarsu, göl, denize de karışma ihtimali değerlendirilmekte, denize karışma söz konusuysa halk ivedilikle bilgilendirilmektedir. Toksik gazın hava yoluyla yayıldığı yerlerdeki insanlar yapmaları ve yapmamaları gerekenlere ilişkin bilgilendirilmektedir. Hava, su, besin zinciri yollarıyla kirlilikten etkilenebilecek farklı canlı türleri ve bunlara müdahale yöntemleri belirlenmektedir. Yanmış ağaçların yenileri dikilmekte, tahrip olmuş yapılar mümkünse onarılmaktadır. Dumandan etkilenen yapıların iç duvarlarında kirlilik renk olarak fark edilmese de koku kirliliği kalıcıdır. Duvarlardaki sıva vb. üst tabakanın sökülmesi de gerekebilmektedir. Kirlenmiş alanların yüzey toprakları tehlikeli atık olarak değerlendirilmekte ve lisanslı tesislere sevkiyatı sağlanmaktadır[32] Gerekirse tesisin tehlikeli atık geçişi depolama alanı da kullanılabilir[33] İlgili mevzuatlar çerçevesinde bildirimler yapılmakta ve kirlenmiş alanlarda yüzeyden ne kadar derinliğe kadar toprak kirliliği olduğu, ölçümlerle belirlenmektedir. Farklı derinliklerden alınan toprak örneklerin analizi yaptırılmaktadır. Ayrıca bu konuda "Tehlikeli Atıkların Yönetimi ve Kontrolü Prosedürü" ve "ITF-TL024 Çevre Kazalarına Müdahale Talimatı" dikkate alınmaktadır.

YÖNETİM SİSTEMLERİ PROSEDÜRÜ

ACİL DURUM YÖNETİM SİSTEMİ PROSEDÜRÜ(GENEL)

PROSEDÜR NO : İSG-PR-027
REVİZYON NO : 0
REVİZYON TARİHİ : 07.09.2021
SAYFA NO : 9 / 9

6. REFERANSLAR

- [4] Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğ
- [8] Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik
- [11] Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik
- [15] İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliği
- [20] İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği
- [21] TS EN 60079-17 Patlayıcı gaz ortamları - Elektrik tesislerinin muayenesi ve bakımı
- [22]Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği
- [23] Makine Tesisatı Genel Tasarım Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ
- [32] Atık Yönetimi Yönetmeliği
- [33] Toprak Kirliliğinin Kontrolü Ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik

7. EKLER

-

8. AKIŞ ŞEMASI

-